

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

2 octombrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul Penal în următoarea componență:
președinte
judecători

Diaconu Iurie
Catan Liliana
Guzun Ion

examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de inculpat, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 14 mai 2019, în cauza penală privind-l pe

BUGA Ivan Xxxxx, născut la xx xxxxx xxxx,
originar din Xxxxx și domiciliat Xxxxx.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 25.05.2016 – 10.01.2019;

Instanța de apel: 08.02.2019 – 14.05.2019;

Instanța de recurs: 22.07.2019 – 02.10.2019.

c o n s t a ț ă:

1. Prin sentința Judecătoriei Orhei (sediul central) din 10 ianuarie 2019 Buga I. a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 287 alin. (1) Cod penal la pedeapsa sub formă de amendă în mărime de 200 unități convenționale, ceea ce constituie 4000 lei.

Totodată, instanța a dispus încasarea din contul inculpatului Buga I. în beneficiul lui Gavriiliuc R. a sumei de 5000 lei, cu titlul de prejudiciu moral, în rest acțiunea civilă depusă de partea vătămată a fost respinsă, ca neîntemeiată.

Cerința procurorului despre încasarea din contul inculpatului în beneficiul statului a cheltuielilor judiciare în sumă de 57 lei, a fost admisă.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță, *în fapt*, a constatat că, Buga I., la 15 decembrie 2015, aproximativ la ora 14:00, din intenții huliganice, încălcând grosolan ordinea publică și manifestând o vădită lipsă de respect față de societate, urmărind manifestarea bravurii și a forței grosolane, cu scopul de a-i înjosi onoarea și demnitatea lui Gavriiliuc R., aflându-se pe teritoriul ÎI „Laser Lex Decor”, amplasată în sat. Peresecina, r-nul Orhei, în prezența altor persoane, i-a aplicat lui Gavriiliuc R. multiple lovituri cu o bucată din lemn în regiunea capului și peste diferite părți ale corpului, pricinuindu-i victimei leziuni corporale ușoare cu dereglarea sănătății de scurtă durată sub formă de plagă contuză în regiunea frontală pe dreapta, echimoze la nivelul omoplatului drept, gambei stângi.

Pe baza stării de fapt expuse supra, confirmată de probele administrate, instanța a reținut că, *în drept*, faptele inculpatului întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (1) Cod penal, *huliganism - încălcarea grosolană a ordinii publice, însoțită de aplicarea violenței asupra persoanei, acțiuni care prin conținutul lor se deosebesc printr-un cinism și obrăznicie deosebită*.

3. Legalitatea și temeinicia sentinței de condamnare, în termenul și modul prevăzut de art. 401-402 Cod de procedură penală, a fost atacată cu apel de către partea vătămată Gavriiuc R., care a solicitat casarea parțială a sentinței, în partea soluționării acțiunii civile, cu dispunerea admiterii pretențiilor pecuniare materiale și morale în volum deplin.

În motivarea apelului declarat, partea a invocat că contestă sentința în latura civilă și anume privitor la încasarea prejudiciului material și moral, menționând că Buga I. a comis infracțiunea în privința lui, în mod intenționat, la momentul săvârșirii infracțiunii își dădea seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, i-a cauzat părții vătămări corporale, care i-au dereglat starea sănătății o perioadă, făcând imposibil să-și întrețină familia.

4. Prin decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 14 mai 2019, a fost admis parțial apelul părții vătămate și s-a dispus casarea parțială a sentinței, în partea acordării prejudiciului moral, cu pronunțarea în această parte a unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, cu dispunerea încasării de la Buga I. în beneficiul lui Gavriiuc R. a sumei de 15000 lei pentru prejudiciul moral cauzat. În rest, celelalte dispoziții ale sentinței au fost menținute.

5. Pentru a decide astfel, instanța de apel a consemnat că, titularul apelului este de acord cu starea de fapt stabilită de instanța de fond, precum și cu încadrarea juridică a acțiunilor reținute în sarcina inculpatului, însă critică hotărârea primei instanțe referitor la soluționarea acțiunii civile.

Astfel, instanța a reținut că la 01.12.2016, partea vătămată Gavriiuc R. a depus acțiune civilă prin care a solicitat încasarea din contul inculpatului a sumei de 451,00 lei cu titlu de prejudiciu material; 66000,00 lei cu titlu de venit ratat pentru lipsa de la locul de muncă, 5000,00 lei pentru compensarea valorii scurtei sale; 100000,00 lei cu titlu de reparații pentru prejudiciul moral cauzat.

Fiind audiată în ședința instanței de apel, partea vătămată a solicitat încasarea daunei materiale în mărime de 5000 lei și a daunei morale în mărime de 100000 mii lei, prin urmare, sentința în partea venitului ratat nu a fost contestată din care motiv asupra acestuia instanța nu se va expune.

Potrivit art. 220 alin. (1), (3) Cod de procedură penală, acțiunea civilă în procesul penal se soluționează în conformitate cu prevederile prezentului cod. Conform art. 225 Cod de procedură penală, judecarea acțiunii civile în procesul penal, indiferent de valoarea acțiunii, se efectuează de către instanța de competență căreia este cauza penală. La adoptarea sentinței de acuzare sau de aplicare a măsurilor de constrângere cu caracter medical, instanța soluționează și acțiunea civilă prin admiterea ei, totală sau parțială, ori prin respingere. Odată cu soluționarea cauzei penale, judecătorul este obligat să soluționeze și acțiunea civilă.

La caz, partea vătămată pretinde că a suportat cheltuieli pentru serviciile medicale 451,00 lei, în argumentarea sumei de 451,00 lei a prezentat următoarele înscrisuri: contul de plată nr. 66433 din 25.11.2016, pe suma de 24,00 lei; contul de plată nr. 35228 din 17.12.2014 pe suma de 56,00 lei; contul de plată nr. 35310 din 16.12.2015, pe suma de 33,00 lei; contul de plată nr. 033929 din 15.12.2015, pe suma de 129,00 lei; contul de plată nr. 033916 din 15.12.2015 pe suma de 75,00 lei; contul de plată nr. 35225 din 16.12.2015 pe suma de 56,00 lei; contul de plată nr. 35980 (033922) din 15.12.2015 pe suma de 75,00 lei. Totodată, a prezentat extrase din cartele medicale și fotografii cu leziunile sale.

Din înscrisurile probatorii anexate la dosar, unul dintre conturile de plată prezentate datează cu 17.12.2014 - până la producerea cazului, iar altul cu 25.11.2016, adică peste un an de la producerea cazului. În afară de aceasta, instanța a notat că nu i-au fost prezentate și bonurile de plată pe suma de 451,00 lei, or conturile de plată, prin sine, nu servesc ca dovadă de plată a sumelor indicate în acestea, ele fiind documente de circuit intern, nu sunt documente de strictă evidență, servind doar ca temei de plată a sumei la casă, și în lipsa bonurilor de plată nu au nici o valoare probatorie.

Prin urmare, instanța de fond întemeiat a stabilit că partea vătămată nu a probat achitarea acestei. De asemenea, Colegiul a considerat nejustificată încasarea sumei de 5000,00 lei, pentru scurta pretinsă a-i fi fost deteriorată prin infracțiune, or această cerință nu a fost probată. Mai mult, scurta nominalizată nici nu a fost recunoscută și/sau anexată ca corp delict la dosar, lipsind vreun raport de expertiză, care ar proba faptul că aceasta a fost deteriorată prin infracțiune, nefiind probată nici valoarea acesteia.

Consecvent, conform art. 1398 Cod civil, în vigoare la momentul comiterii faptei, cel care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, și prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune. La evaluarea cuantumului despăgubirilor materiale ale prejudiciului moral, instanța de judecată ia în considerare suferințele fizice ale victimei, prejudiciul agrement sau estetic, pierderea speranței în viață, pierderea onoarei prin defăimare, suferințele psihice provocate de decesul rudelor apropiate etc.

În acest sens, partea vătămată a pretins adjudecarea sumei de 100000,00 lei cu titlu de reparații pentru prejudiciul moral care i-ar fi fost cauzat, sumă care în opinia instanței de apel nu este proporțională, în raport cu suferințele psihice pe care Gavriiliuc R. le-a suferit de pe urma faptelor infracționale ale inculpatului, în special ținând seama de aceea că anume partea vătămată a inițiat conflictul și l-a agresat pe Buga I., iar ultimul a reacționat mult prea agresiv, ce s-a soldat cu faptele infracționale comise de acesta.

Prin urmare, instanța a considerat că acțiunea civilă în partea reparării prejudiciului moral urmează a fi admisă parțial, urmând a se încasa din contul inculpatului în beneficiul părții vătămate suma de 15000 lei, cu titlu de prejudiciu moral, or Colegiul atestând că ca rezultat al acțiunilor prejudiciabile partea vătămată a suferit atât fizic, cât și psihic, pe parcursul tratamentului a avut nevoie de îngrijire din partea unor alte persoane, a lipsit de la serviciu.

6. Nefiind de acord cu soluția adoptată de instanța de apel, inculpatului a declarat

recurs ordinar solicitând casarea acesteia, cu menținerea în vigoare a sentinței.

În cererea de recurs, recurentul menționează că, instanța de apel neîntemeiat a intervenit în sentință, prin casarea parțială a acesteia, și acordarea sumei de 15000 lei părții vătămate, ca recompensă a prejudiciului moral cauzat. Recurentul consideră că un atare prejudiciu este prea exagerat, întrucât inițiator de fapt al situației litigioase create a fost însuși Gavriiliuc R.

Partea vătămată a depus acțiunea civilă, prin care a solicitat încasarea din contul inculpatului a prejudiciului material în sumă de 451 lei , 660000 lei cu titlu de venit ratat de la locul de muncă, 5000 lei prejudiciu pentru compensarea deteriorării scurtei sale, 1000000 lei cu titlu de reparații pentru prejudiciul moral cauzat. Ulterior în ședința instanței de apel partea vătămată deja a solicitat cu titlu de prejudiciu material suma de 5000 lei și dauna morală în sumă de 100000 lei, astfel sentința instanței de fond în partea venitului ratat nu a fost contestată.

Astfel, recurentul consideră că partea vătămată nu probat cuantumul prejudiciului material suportat, legat de tratament în sumă de 451 lei, la fel nejustificată și neprobată a fost și cerința părții vătămate de a-i fi încasat prejudiciul legat de scurta deteriorată în sumă de 5000 lei, acestea corect fiind respinse.

În temeiul art. 1398 și art. 1423 Cod Civil, suma prejudiciului moral urmează a fi proporțională satisfacerii morale a suferințelor pătimitului, este cea justificativ admisă de către instanța de fond și nu cea expusă de către instanța de apel de 15000 lei, care este prea exagerată, ori inițiatorul și provocatorul situației de fapt a fost însăși partea vătămată.

7. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat, fără citarea părților, în baza actelor din dosar, Colegiul Penal conchide asupra inadmisibilității acestuia, pentru următoarele considerente.

Pornind de la dispoziția art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, se relevă că instanța de recurs, examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, fără citarea părților, în camera de consiliu, este în drept să decidă asupra inadmisibilității acestuia în cazul în care constată că recursul este vădit neîntemeiat. Soluția instanței prin care se dispune inadmisibilitatea cererii de recurs, din motiv că este vădit neîntemeiată, este precedată de efectuarea verificării temeiurilor de casare invocate de parte, în raport cu actele dosarului, drept urmare constatându-se că actul recurat este conform legii, fără a prezenta vreo lipsă de natură să-l afecteze și să genereze desființarea acestuia.

Din conținutul cererii de recurs, se constată că recurentul nu face trimitere la vreun temei de casare din cele stipulate expres de art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, pledând pentru desființarea deciziei instanței de apel, cu menținerea în vigoare a sentinței. În esență, criticele inculpatului se rezumă la dezacordul acestuia cu majorarea cuantumului prejudiciului moral acordat de instanța de apel părții vătămate.

Verificând actele cauzei, raportate la alegațiile recurentului în partea ce ține de soluționarea acțiunii civile, Colegiul Penal reține că decizia instanței de apel este corectă, legală și întemeiată, iar criticele avansate în această parte de inculpat sunt vădit

nefondate. Pentru a statua asupra acestei soluții, s-au avut în vedere următoarele raționamente.

Acțiunea civilă exercitată în cadrul procesului penal are ca obiect tragerea la răspundere delictuală a persoanei responsabile potrivit legii civile, pentru prejudiciul produs prin comiterea faptei care face obiectul acțiunii penale. Prejudiciul solicitat de partea civilă prin intermediul acțiunii avansate în fața instanței împotriva inculpatului, trebuie să reprezinte o consecință directă a infracțiunii deduse judecății, atât în cazul pretinderii recuperării prejudiciului material, cât și a celui moral.

La caz, inculpatul, prin acțiunile sale infracționale și intenționate i-a cauzat părții vătămate Gavriiliuc R. atât suferințe fizice, cât și psihice, gravitatea primelor a fost constatată prin raportul de expertiză medico-legală nr. 90/D din 13.01.2018, părții fiindu-i cauzate mai multe leziuni corporale, care se califică ca vătămări corporale medii cu dereglarea sănătății de lungă durată. Având în vedere că părții vătămate i-a fost pricinuită dereglarea sănătății pe o anumită perioadă, aceasta a condiționat efectuarea unui anumit tratament și o perioadă de reabilitare. Drept urmare, just instanța de apel a statuat asupra admiterii parțiale a pretențiilor de ordin civil înaintate de partea vătămată față de inculpat, vinovăția căruia a fost dovedită dincolo de orice îndoială rezonabilă.

În conformitate cu art. 387 alin. (1) din Codul de procedură penală, odată cu sentința de condamnare, instanța de judecată, apreciind dacă sunt dovedite temeiurile și mărimea pagubei cerute de partea civilă, admite acțiunea civilă, în tot sau în parte, ori o respinge.

În speță, prima instanță a conchis asupra admiterii parțiale a acțiunii civile înaintată de partea vătămată Gavriiliuc R. dispunând încasarea din contul inculpatului Buga I. în beneficiul părții - suma de 5000 lei, cu titlul de prejudiciu moral, în rest celelalte pretenții pecuniare fiind respinse.

Instanța de apel, rejudecând cauza în latura civilă la apelul părții vătămate Gavriiliuc R., a statuat asupra altei soluții vizavi de acțiunea civilă înaintată și anume a majorat cuantumul prejudiciului moral acordat acesteia de prima instanță până la 15000 lei pentru prejudiciul moral cauzat. În rest, celelalte dispoziții ale sentinței au fost menținute. Pentru a ajunge la această concluzie instanța de apel a explicat următoarele:

„67. [...] partea vătămată a pretins adjudecarea sumei de 100000,00 lei cu titlu de reparații pentru prejudiciul moral care i-ar fi fost cauzat, sumă care în opinia instanței de apel nu este proporțională, în raport cu suferințele psihice pe care Gavriiliuc R. le-a suferit de pe urma faptelor infracționale ale inculpatului, în special ținând seama de aceea că anume partea vătămată a inițiat conflictul și l-a agresat pe Buga I., iar ultimul a reacționat mult prea agresiv, ce s-a soldat cu faptele infracționale comise de acesta.

68. Prin urmare, instanța de judecată consideră că acțiunea civilă în partea reparării prejudiciului moral urmează a fi admisă parțial, urmând a se încasa din contul inculpatului în beneficiul părții vătămate suma de 15000 lei, cu titlu de prejudiciu moral, or Colegiul atestă că ca rezultat al acțiunilor prejudiciabile partea vătămată a suferit atât fizic, cât și psihic, pe parcursul tratamentului a avut nevoie de îngrijire din partea unor alte persoane, a lipsit de la serviciu.”

Colegiul Penal se raliază statuărilor instanței de mai sus reiterând că, potrivit art. 220 Cod procedură penală, acțiunea civilă în procesul penal se soluționează în conformitate cu prevederile prezentului cod. Normele procedurii civile și normele procesului de mediere a litigiilor civile se aplică dacă ele nu contravin principiilor procesului penal și dacă normele procesului penal nu prevăd asemenea reglementări.

În conformitate cu art. 219 alin. (3) Cod procedură penală prejudiciul material se consideră legat de săvârșirea acțiunii interzise de legea penală dacă el se exprimă în cheltuieli pentru: 1) tratamentul părții vătămate și îngrijirea acesteia; 2) înmormântarea părții vătămate; 3) plata sumelor de asigurare, indemnizațiilor și pensiilor; 4) executarea contractului de depozit al bunurilor.

Reieșind din prevederile art. 14 Cod civil, *persoana lezată într-un drept al ei poate cere repararea integrală a prejudiciului cauzat astfel. Se consideră prejudiciu, cheltuielile pe care persoana lezată într-un drept al ei le-a suportat sau urmează să le suporte la restabilirea dreptului încălcat, pierderea sau deteriorarea bunurilor sale (prejudiciu efectiv), precum și beneficiul neobținut prin încălcarea dreptului (venitul ratat)*. Răspunderea civilă delictuală sau reparatorie are ca primă finalitate repararea prejudiciului cauzat, iar prejudiciul reprezintă condiția dar și măsura răspunderii reparatorii, întrucât aceasta se angajează numai în limita prejudiciului injust cauzat.

Vizavi de aprecierea cuantumului prejudiciului moral, care ar aduce o satisfacție echitabilă părții vătămate pentru suferințele cauzate acesteia prin infracțiunea comisă de inculpat, instanța de recurs apreciază că, despăgubirea în valoare de 15000 lei este una compensatorie.

De altfel, în practica judiciară pe acest segment corect a fost notat că întinderea prejudiciului moral nu poate fi cuantificată potrivit unor criterii matematice sau economice, astfel încât, în funcție de împrejurările concrete ale speței, statuând în echitate, instanța de judecată urmează să acorde despăgubiri apte să constituie o satisfacție echitabilă.

În același sens, se menționează că, în temeiul art. 1423 alin. (1) Cod civil coroborat cu art. 219 alin. (4) Cod de procedură penală, mărimea compensației pentru prejudiciul moral se determină de către instanță în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al făptuitorului prejudiciului și de măsura în care compensarea poate aduce satisfacerea persoanei vătămate.

Totodată, este important de a specifica că, atunci când partea solicită repararea prejudiciului moral cauzat prin infracțiune, instanța este obligată să soluționeze acțiunea în cadrul procesului penal, or nu există careva impedimente la stabilirea cuantumului acestuia, întrucât reieșind din circumstanțele cauzei, partea urmează a fi despăgubită proporțional suferințelor suportate.

La caz, instanța de apel, la determinarea mărimii compensației pentru prejudiciul moral, a luat în considerație atât aprecierea subiectivă privind gravitatea cauzării suferințelor psihice sau fizice, cât și datele obiective care certifică acest fapt, precum și celelalte circumstanțe subsidiare pertinente cauzei.

Totodată, se relevă că la aprecierea cuantumului prejudiciului moral, în calitate de compensare a suferințelor cauzate prin infracțiune, instanța de apel a acordat deplină eficiență prevederilor art. 1398, 1422 Cod civil, precum și celor conținute în art. 1423 Cod Civil, care prevăd că: *„mărimea compensației pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate.”*

Pe de altă parte, instanța de recurs menționează că, criticele inculpatului referitoare la prejudiciul material, sunt irelevante cauzei, deoarece soluția instanțelor de fond pe acest segment este în favoarea inculpatului.

Din considerentele expuse, Colegiul conchide că soluția instanței de apel urmează a se menține integral, iar argumentele inculpatului a se respinge, ca nefondate. Din partea descriptivă a deciziei instanței de apel, se constată că instanța a dezbătut prin mai multe argumente criticele părților ce vizau soluționarea acțiunii civile.

Tot în opinia Curții, în cazul în care instanța supremă refuză să admită o cauză din motivul că nu sunt întrunite temeiurile legale pentru această cauză, o motivare foarte succintă poate satisface cerințele art. 6 din Convenție. *(a se vedea în acest sens cauza Bachowski v. Polonia din 02.11.2010).*

Pe cale de consecință, instanța de recurs se va limita de a formula răspunsuri detaliate cu privire la criticele ce țin de pretinsele încălcări admise la soluționarea acțiunii civile, întrucât în conținutul hotărârii contestate a instanței de apel se regăsesc deja răspunsuri argumentate vizavi de chestiunile ridicate de inculpat în recursul declarat.

8. În temeiul art. 432 alin. (1) – (2) pct. 4) Cod de procedură penală, Colegiul Penal

d e c i d e :

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de inculpatul Buga Ivan Xxxxx, împotriva deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 14 mai 2019, în propria cauză penală, ca fiind vădit neîntemeiat.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 23 octombrie 2019.

Președinte

Diaconu Iurie

Judecător

Catan Liliana

Judecător

Guzun Ion